

J 64
1260 p.i. 201.097

AR ESTI RAHVUS-RAAMATUKOOL

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 10 (376)

9. märtsil 1929 a.

IX. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas Kr. 10.—
poolaastas „ 5.—
veerandaastas „ 2.50

Siseministeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas Kr. 8.—
poolaastas „ 4.—
veerandaastas „ 2.—

Üksik number maksab 25 senti.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24
Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek.	Kr. 40.—	1/4 lehek.	Kr. 10.—
1/2 „	20.—	1/8 „	5.—
1/3 „	13.50	1/16 „	2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% kallim.

Aadressi muutmise 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) M. Morrison, Vahede kaotamisest ja kadumisest. 2) A. Liit, Näpunäiteid tulikahjude jäljimisest. 3) A. Narustrang, Politseiametnik ja omavalitsuste maksude sissenõudmine. 4) A. Brenner, Puudulikud sundmäärused. 5) Konstaablite kviitungikontsudest. 6. Selgetnägimine ja kriminaalpolitsei. 7) Ametlik osa. 8) Kirjanduse alalt. 9) Kuulutusi.

Vahede kaotamisest ja kadumisest.

M. Morrison.

„E. P.“ nr. 39 — 1928. a. pealkirja all „Teotamisest ametikohuste täitmisel“ puudutatakse nähtust, kus selliste süütegude eest toimitakse vastutuselevõtmist kahe-sugusel viisil, tarvitades kord rhk tr. s. § 31, teine kord u. n. s. § 532. p. 3. ja mõnikord n. s. § 285. (Kui asi puutub ainult sõnadega teotamisse, siis peaks autor nime-tama § 286.) Vastutusele võtmisel tehta-vat vahet ametnikkude ja teenijate vahel ja seda ei pea autor õigeks, sest see jaota-vat politseiteenijaid kahte ossa.

Tuleb otsekohe tähendada, et n. s. järgi see vahetegemine ei ole niivõrd oluline kui näiline ja näiline seepärast, et sellised süüteod vene seaduste kasuistlikkuse tõttu olid asetatud mitmesugustesse paragrah-videsse. Vene sen. sel. 1886. a. nr. 30 üt-leb otsekohe: n. s. §§ 285. ja 286. ei näe ette üksi ametnikkude, vaid ka kõigi teiste

riigi- ja omavalitsusteenijate auhaavamist ametikohuste täitmisel ehk nende täitmise eest, ja erand on tehtud üksi rhk tr. s. § 31. ja n. s. § 288.

Missugused vastolud aga valitsevad n. s. ja rhk. tr. s. sel alal? Kui yab. val. poolt ajut. val. korra § 12-a põhjal („R. T.“ nr. 59/60 — 1920) vene uue kriminaalkoo-deksi §§ 530.—540. auhaavamise kohta maksma pandi, siis kaotasid maksvuse rhk. tr. s. § 31. ja n. s. §§ 286., 286¹, 287., 288. j. t. niipalju, kui neis u. kr. s. §§ 530. kuni 540. ettenähtud süütegude tunde-märke sisaldub. Et need paragrahvid kõ-nelevad ainult teotamisest, siis puutub see isiklikku haavamise sõnadega või ümber-käimisega, mis häbistab haavatut ennast või tema perekonna (olugi surnud) liiget. N. s. § 285., mis kõneleb teoga haavamisest, ei ole kaotatud ja ei või kõne alla tulla.

Nii on siis rhk. tr. s. § 31. maksvuse kaotanud ükski p. 1., mis trahvib teotamist, kuna sama § p. 2. on alles jõus. Politseiteenija teotamise eest võib süüdlase vastutusele võtta ükski u. n. s. § 532. p. 3. põhjal (vangistus 1 nädalast 1 aastani). Kuid teoga haavamise eest rhk. tr. s. § 31. p. 2. järgi karistatakse süüdlane arestiga mitte üle kolme kuu. Nii siis väiksema süüteo eest, nagu seda on sõnadega teotamine, suurem karistus (vangistus), suurema süüteo eest aga (teoga haavamine) väiksem karistus — arest. Sõnadega teotamisel ehk häbitaval ümberkäimisel süüdlaste vastutusele võtmiseks on kadunud igasugused vahetegemised, kuid teoga haavamisel mitte, siin on vaid maksvad nii rhk. tr. s. § 31. p. 2. kui ka n. s. § 285. ja karistuste vahe on suur. Uus n. s. suurendab seda karistust isegi 3-aastase vangistuseni (krim. kom. eelnõu § 439.). Täielist vahe de kaotamist karistusseadustes ametnikkude ja teenijate vahel võib loota ainult uue kriminaalseadustiku täielise maksmapanemisega, mis kvalifitseerib teotamist riigi- või omaval.-teenija kohta teenistuskohuste täitmisel või nende täitmise eest (§ 435. p. 4.) ühisel mõõdul lihaste vanemate, teiste ülenevate sugulaste, riigivanema, välisriigi pea jne. teotamisega.

Kui seadus teotamise eest vastutusele võtmisel ei tee enam vahet ülemate ja alluvate vahel, kas on siis vahed kadunud ja mis on selle tagajärg? Ametnikkude vahesid pole sünnitanud üks tingimus, millest võiks sarnastamisel üle saada, vaid veel teised. Asjata on nivelleerimise küsimust puudutada, seda ometigi ei suudeta ära otsustada kõikide rahuldamiseks. Kordnik, kes tarvitab ametikohuste täitmisel abi, peab teadma, et temale komisari appimine ei tähenda, vaid mitme oma. Seetõttu peab aga süüdlastele komissaride teotamise eest pealepandud karistus ka suurem olema kui, näit., kordniku teotamise eest määratud karistus. Ühesugune karistus süüdlastele teotamise eest võib kasvatada teadmist, nagu oleks politsei-

jõud ainult nii suur kui silmaga näha võib.

Uue kriminaalseadustiku siht on selge, teda soovitakse maksma panna endiste vene n. s. ja rhk. tr. seaduse kasuistlikkuse kaotamiseks. Kasuistlikkuse püüe oli karistusmõõtude ligem äramääramine üksikute süütegude eest, missugust püüet peetakse vananenuks; kuid karistusmõõtude vahe süütegude eest kestab edasi, tingituna süütegude suuruselt. Seaduses väljendamata jäetud üksikute kuritegude vahe ja suurus jääb kohtute määrata, sest ükski n. s., olgu ta nii suur kui tahtes, ei suuda eeldada kõiki juhtumeid. Raskus on siirdunud seadusandluselt kohtutele. Seepärast on loomulik, et meie tähelepanek pöördub nüüd seadusandluselt kohtutele.

Lühidalt ettetoodud põhjustel on meil õigus loota, et kohtud tulevastel politseiametnikkude teotamise protsessidel süüdlaste karistamisel tähele panevad kannatanute ametite vahesid ja neile omaseid eritingimusi, sest ei saa oletada, et teenistusalaadega ühenduses olnud väärtused nende mahakiskumistel süüdlaste poolt, ei peaks kohtuliste karistuste kaasabil leidma uuesti ülesehitamist ja jaluleseadmist.

Uus karistusseadus tema maksmapanemisega läheb vastu terves ulatuses suurele proovile, eriti ka politseiametnikkude teotamise protsessidel. Siin kerkivad nii mitmed asjaolud esile, mida seadusandlus kõige parema tahte juures ei või ette näha ja kohtutele on esiotsa vähe tuntud. Seega kerkivad esile kohapealsetele politseijuhitidele tarvidused tulevastel protsessidel kohtutes läbi viia ja kaitsta oma ametite väärilisust. See, mida seadusandlus kohtute teha jätnud, tuleb teha oma kaasabil. On arvata, et vähemalt esimestel aastatel pärast uue kriminaalseadustiku maksmapanemist jaoskondade komissaridel süüdistustõstmistel ja nende läbiviimistel tuleb nii mõnedki protsessid kohtutes „läbi higitada“ ja ka apelleerimiste teel oma autoriteeti maksma panna seal, kus seda pole annud esimestes instantsides üksikute protsesside tulemused.

Näpunäiteid tulikahjude jälgimisest.

A. Liit.

(Lõpp.)

Asudes nüüd näitena toodud vaatlusprotokollide arvustamisele, soovitan lugeda läbi minult antud näpunäited, mis leiuvad „E. P.“ nr. 25—27 1928. a. Tähendatud näpunäidete kohaselt jätab juba soovida vaatluse toimetamiseks kirjutatud määrus. Nimelt puudub määrusel selge side sündmusega, puudub kr. kp. s. § 258. maine ning määrusega on liigselt otsustatud toimetada ka edaspidi juurdlemist (peab arvama kr. kp. s. § 258. korras). Ühtlustavate näpunäidete kohaselt sama määrus oleks pidanud omama umbes järgmise sisu:

M ä ä r u s.

18. oktoobril 1928. a. mina, X. kriminaalpolitsei assistent NN., võttes arvesse, et Viktor K. elumaja A. vallas P. mõis on süüdatud täna öösel põlema, et minu kohale jõudes kohtu-uurijat ei olnud kohal ja tema tulekuni võiksid hävineda teo jäljed, määrasin: kr. kp. s. § 258. põhjal panna tähendatud tulikahju kohal vaatlus toime.

Allkiri.

Kr. kp. s. § 258. maine on paigutatud ilmaaegu vaatlusprotokollide algusse, kuna ju sealsamas on juba mainitud, et vaatlus on toimetatud eelseisva määruse teostamiseks. Muidu võib leppida vaatlusprotokollide sissejuhatusel kuni kirjeldava osani. Sellevastu on tuleaseme kaugus teistest hoonetest ebakindel. On öeldud, et „põlenud maja asub teistest elumajadest eraldi eemal,“ kuid kui kaugele täpselt ja mis suunas seisavad teised majad tuleasemest? See on aga süütamisest tekkinud tulehädadohu suuruse hindamiseks tingimata tarvilik. Edasi leiame tähtsa ebatäpsuse fakti kirjeldamises: „ainult õhtupoolne majanurk on püsti jäänud“; kuna sealsamas on seletatud, et maja on rajatud põhjast lõunasse, siis leidub õhtupool tervelt kaks nurka. Kumb neist on mõeldud? Püstijäänud majanurgast otsustab vaatleja, et „maja on olnud puuehitus ja ühekorndne“. Parem siis juba kirjeldada püsijäänud nurka, nõnda et protokollide lugeja ise võiks jõuda otsusele maja ehitusmaterjalist ja kordade arvust. (Maja) „esime-

ne ots seisab lõunas“ pro üks ots. Järgmine lause on täis ränku puudusi. „Majal on kolm sissekäiku: eesuks, köögiuks ja palkon, kus klaasikillud seespool maas tuha sees.“ Eespool on öeldud, et maja on põlenud täitsa maha; seega vaatleja ei võinud näha uksi, vaid midagi muud, arvatavasti treppe või nende resti, millest ta järeldas sissekäikude arvu ja nende asukohad. Miks siis mitte protokolleerida seda, mida tegelikult nähti? Klaasikillude leid palkonilt jääb aga sootuks segaseks: mis klaasikillud need olid, palju neid oli, kus need täpselt seisisid — palkoni ukse all, seina ääres, keset ruumi? Võiks nagu aimata, et siin on tegemist sissemurdmise kohaga, kuid protokollide väljendus jätab küsimuse täitsa lahtiseks. Ahjudest mainitakse ainult, et neid olnud kolm; kus need asuvad ja missuguses seisukorras olid, sellest mitte sõnakestki. Pliit ja korstnad on jäetud hoopis silmapaari vahele. „Tube 8.“ Selle asemel tuleks öelda umbes nii: „Maja alusmüür on jaotatud kaheksasse ossa, mis kahjusaja seletuse järele vastab põlenud maja ruumide jaotusele.“ Peasissekäigust paremat kätt paistavad kantselei ruumid olevat, kus kantselei laua ja tooli tüki poolpõlenult“ asemele tuleks kirjutada: „Vundamendi osas, mis seisab eesuksest paremat kätt, kus kahjusaja seletuse järele asunud kantseleiruum, leidub tuhas poolpõlenud laua- ja toolitükke.“ Samast leitud palgiotsast tuleks öelda, kas kahjusaja tunnistab selle üheks neist, mis saetud Johan S. õuelt. Petrooleumilõhnast tuleks öelda päris täpselt, kus nimelt ja mis asjade küljes seda tundus. Akna alt leitud petrooleumipudelid ja ruumist leitud riidetükkidest peaks kahjusaja ütleva, kas need kuuluvad tema omandusse või on toodud kohale ühenduses süütamisega.

Peale andeksandmatu pealiskaudsuse ja ebatäpsuse faktides on toodud protokoll puudulik ka andmestiku arvel. Nii pole protokollist näha, et vaatleja oleks kontrollerinud kahjusaja avaldust ruumides olnud asjadest, näit. klaveri raudosad, köögitarvete restid jne., kas uste ja akende lukud ja riivid tõendavad kah-

jusaaaja seletusi nende lukustusest, kas raudosade leiukohtade järele otsustades olid ukсед ja aknad põlemise ajal kinni või lahti. Selleks peab muidugi kujutama ette, kuhu oleks pidanud sattuma näit. uksehinged ja lukk juhtumil, kui uks oleks olnud põlemise ajal kinni ning uks põlenud ära enne seinte ja piitjalgade mahalangemist ja kuhu oleks võinud sattuda samad esemed seesugusel korral, kui uks oleks langenud maha ühes seinaga enne läbipõlemist, mis iseendast haruldasem nähtus.

Parandatult ja täiendatult võiks kõlada näitena toodud protokoll ligikaudu järgmiselt:

Vaatlusprotokoll.

18. oktoobril 1928. a. mina, X. kriminaalpolitsei assistent NN., oma eelseisva määruse teostamiseks, manukate NN., eluk. ... ja NN., eluk. ..., juuresolekul panin Viktor K. põlenud elumaja tuleaseme ning selle lähema ümbruse vaatluse toime.

Vaatlus algas kell 10. Tuleasemest ja selle ümbrusest valmistasin silmamõõdulise plaani, mille lisan käesoleva protokollu juure. Vaatluse ajal oli ilm pilves, maa porine (võib jätta ka ära).

Viktor K. põlenud elumaja tulease asub X. maakonnas, P. mõisas. Tuleasemest 50 m. põhjapoolsele asub sama mõisa endine härrastemaja, 100 m. hommikupoole — asuniku NN. elumaja. Muid hooneid läheduses ei ole. Tuleaseme muu ümbrus on kujutatud protokollu juure lisatud plaanil. Maja on põlenud maani maha, arvatud välja loodepoolne seinanurk, mis 2,5 m. kõrguselt ja mõlemalt poolt alt 3 m. ulatuselt seisab püsti, koosnedes poolpõlenud palgiotsadest ja voodrilaudadest. Alusmüür paekivist, meeter kõrge, 16 m. pikk ja 10 m. lai, jaotatud sisemiste müüridega 9. ossa, mis kahjusaaaja seletuse järele vastab maja ruumide jaotusele. Alusmüüri üks ots seisab lõunas, teine põhjas. Alusmüüri põhjapoolses otsas ning kummalgi küljel on üks kivist trepp. Väljaspool alusmüüri ääres leidub 15 kohas poolpõlenud aknaraami reste. Tähendatud restide juures leiduvad aknariivid on kinnikeeratud olekus, arvatud välja riiv, mis leidis ruumi kohal, kus kahjusaaaja seletuse järele oli kantseleiruum. Alusmüüri kummaski otsas on

telliskividest ahi, suletud õhukindlate ustega, siibrid mõlemal kinni, mõlemal külgedes mõned suitsumata äärtega praod. Ahjude sisemuses leidub puutuhka. Kummagi ahju juures ahjukõrgune korstnajak, kuna muu osa korstnatest kukkunud ümber. Korstnajakalad on pragudeta, kuna ümberkukkunud korstnakivid on ainult üheltpoolt kaetud keskmise nõekorraga. Alusmüüri loodepoolses osas pliit, millest lõõr viib korstnajakuga. Pliidi uks on suletud, siiber on lükatud kinni, pliidis kui ka lõõris puuduvad praod. Alusmüüride vahel kui ka ümber leidub keskmises paksuses tuhka, mille hulgas poolpõlenud tukke. Uurides läbi tuhka, leidsin alusmüüri osas, kus kahjusaaaja seletuse järele seisnud kantselei, tuhas peale kirjutuslaua ja tooli restide söekspõlenud ümmarguse palgiotsa kuusepuust, 15 sm. pikk ja 20 sm. jäme, mille kahjusaaaja ütleb olevat saetud Johan S. õuelt. Palgiotsa leiukoht lehkab tunduvalt petrooleumist. Samalt kohalt leidsin tuha alt veel kaks kõrvenud riidetükki, mis ka lehkasid petrooleumist. Kahjusaaaja ei tunnista riidetükke omaks. Kohal, kus seisnud ees- ja köögiuksed, leidsid tuhas ukسلukud, millel võtmed sees ja lukuteljed keeratud välja. Veranda ukse kohal leidis trepiastmetel raudriiv, mille telg riivi avatud olekus ja samas hulk aknaklaasi kilde. Kahjusaaaja seletuse järele kuulusid tähendatud lukud ja riiv põlenud maja ustele. Veranda ukse all seespool tuhas leidsin mõned aknaklaasi kilid, millest kahjusaaaja seletab, et need, kui ka trepil leiduvad klaasikillud kuuluvad veranda ukse ruutudele. Peale selle leidsin tuhas ühes alusmüüri osas tulest rikutud kööginõusid, teises — nuge ja muid lauanõusid, kolmandas — klaveri raudosad, neljandas — pehme mööbli raudosi ning viiendas — 8 voodikruvi. Alusmüüri ääres väljaspool, kohal, kus seisis kantseleiruum, leidsin pooleliitrilise pudeli, mille põhjas veidi petrooleumi. Kahjusaaaja seda pudelit omaks ei tunnistanud. Vaadates järele tuleaseme ümbrust, leidsin 30 sammu tuleasemest eemal porisel jalgteel ühed saapajäljed, milliseid kohalviibijaist keegi ei tunnistanud omaks. Jäljed on 22 sm. pikad, 9 sm. laiad, kontsa suurus 6×6 sm., kontsades on märgata raudade jäljendeid, sammu pikkus 1 m. Jäljed lähevad Johan S. talu suunas.

Ühe pahema ja ühe parema jala jäljest võtsin gipsi abil kujundid.

Lõpetanud vaatluse kell 13, võtsin käesoleva protokollu juure protokollis tähendatud: 1) poolpõlenud palgiotsa, 2) petrooleumist lõhnavad riidetükid, 3) pudeli veidikese petrooleumiga. Protokoll loetud ette. Allkirjad.

Muidugi on see protokoll vaba fantaasia villi ja kombineeritud seisukohalt,

kus kahjusaaja seletused leiavad vaatluse läbi tõenduse. Ta on esimesest tüki-maad pikem ja tema kokkuseadmine nõuaks tublisti rohkem aega. Kuid kor-dan veel: kui tahame edukalt võidelda tulega hoolimatult ümberkäimise ja tule-süütamise vastu, siis peame põhjaliku-malt süvenema asetleidnud tulikahjude asjaoludesse ja ohverdama selleks ka nõuetava aja.

Politseiametnik ja omavalitsuste maksude sissenõudmine.

Albert Narustrang, abikomissar.

Paljude teiste ülesannete hulgas lasub politseil ka vastuvaidlemata korras sissenõutavate maksude sissenõudmise kohus. Nagu teada, jagunevad vastuvaidlemata maksud omakorda riigi- ja omavalitsuse maksudeks. Kui vaadelda nende mõle-mate maksude sunniviisil sissenõudmist, siis näeme, et omavalitsuse maksude maksjad on riigimaksude maksjate ees eesõigustatud seisukorras. See eesõigus-lik seisukord sünnib ja püsib politseiamet-konna arvel. Riigi- (tulu-, puhtakasu-jne.) maksude maksjad, kes omi makse ei tasu õigeaks ajaks ja neid lasevad nõuda sisse politsei läbi, on kohustatud peale maksuvõla ja viivitusprotsentide tasumata veel sissenõudjale — politseile seadusega kindlaksmääratud sissenõudmisraha. Peab arvama, et seadusandlus on tahtnud lisaraha võtmisega anda ametnikkudele gratifikatsiooni töö eest, mis tingitud maks-niku korratust kohustetäitmisest riigikas-sa vastu. Seepärast tuleb vaadata lisaraha kui korratule maksnikule teatavas mõttes määratud trahvile, milline läheb eritasuna sissenõudja ametkonna kasuks.

Omavalitsuste maksude sissenõudmi-sel lisaraha ei võeta. Ei tule arvata, et omavalitsuse maksude sissenõudmine on sissenõudjale ametnikule kergem ja vä-hem tööd nõudev kui riigimaksude sisse-nõudmine, mispärast siis lisaraha võtmine omavalitsuse maksudelt osutuks üleliig-seks. Heites pilku politseiametniku tege-likule tööle, näeme, et omavalitsuse mak-sude sissenõudmised moodustavad just raskema ja tüütavama osa tema tööst. Tegelikule maksude sissenõudjale on tea-da raskused, millistega seotud omavalit-suste maksude sissenõudmine. Teenides pealinnas sain tunda ja võisin panna tähele

tööd, mida tuli teha tegelikul maksusisse-nõudjal, näiteks kinnisvaramaksu sisse-nõudmisel kinnisvara üürist. Selleks tuli konstaablil igale korteripidajale kirju-tada ja kätte anda vastav teadaanne, kin-nipeetud üüriraha vastu igapähele üksikult kirjutada välja kvititung, raha äraandmisel iga üüri summa üksikult kanda nimekirja ja seda kõike korrata mitmel kuul. Veel täbaramaks muutub olukord, kui maksnik pöördub omavalitsuse poole maksu täht-aja pikendamise ja maksu sissenõudmise seismapanemise palvega. Seda tehakse harilikult ikka siis, kui politsei on asunud juba tegelikule sissenõudmisele. Omava-litsusasutused on niisuguste palvetele enamail juhusel väga vastutulelikud. Oma-valitsus, andes võlgnikule pikenduse, teeb politseile maksu sissenõudmise seismapanemiseks korralduse. Loomulikult tuleb niisugusel korral politseil anda võlgnikule üürid vabaks. Kuid mõne nädala pärast peab politsei tehtud tööd algama uuesti, sest antud tähtaeg on möödunud ja asutus on võla sissenõudmiseks teinud uue kor-ralduse. Kõik see sünnib politseiametnik-kude arvel erilise tasuta ja ainult seepä-rast, et sissenõudmisel on omavalitsuse maks.

Ka maal ei ole politseiametnikkude sei-sukord omavalitsuse maksude sissenõud-misel parem. Maal leidub valdu, kus täht-ajaks tasumata jäetud maksudelt ei võeta isegi viivitusprotsenti. Üks niisugune vald, kus isikumaksult ei võeta viivitus-raha, on ka olemas minu praeguses töö-piirkonnas. On arusaadav, et niisuguse korra juures vallavalitsuse poolt maksu tasumiseks määratud tähtaeg kaotab oma mõtte ja ei oma maksniku kohta olulist tähtsust ega jõudu. Puudub tegur, mis

sunniks maksnikku tähtpäevaks maksu tasuma vallakassasse. Ei maksa ju võlgnik sentigi rohkem, kuigi määratud tähtajast möödunud mitu kuud ja võla nõuab sisse politsei. „Õigeks“ maksutähtjaks on maksustatute seas hakatud pidama päeva, mil rajooni konstaabel ilmub võla järele. Isikuid, kes maksu ise määratud ajaks tasuvad vallamajja, peetakse rumalateks ja narrideks. Ja kas ei olegi tööpoolest narrus raisata oma aega ja näha vaeva maksu maksmisega, kui on olemas isik, kes kõike seda teeb ja toimetab, ilma et tuleks kanda mingit lisakulu. Tean juhuse, kus maksuvõlgnik, olles vallamajast vaevalt 1½ kilomeetrit eemal, jättis oma isikumaksu vallamajja tasumata ja laskis selle nõuda sisse konstaabli, kelle asu- ja elukoht 16-ne kilomeetri kauguses võlgniku elukohast. Oma teguviisi põhjendas võlgnik sellega, et politsei läbi võla tasumine ei tulevat sentigi kallim. Peab jä-

reldama, et konstaablile ei vaadata kui maksusissesundijale ametnikule, vaid kui vahetalitajale isikule, kes ilmub maksu nõudma, võtab raha vastu ja toimetab selle vallamajja.

Omavalitsuste korratute võlgnikkude eesõigustatud seisukord ei ole millegagi põhjendatud. Maksuvõlglaste ükskõiksu- se ja hooletuse tõttu esilekutsutud üleliigne töö ja vaev sünnitab ametkonnas tuska ja õigustatud meelepaha. Et olukorda parandada, tuleks ka omavalitsuse maksudelt võtta lisaraha ühistel alustel riigimaksudega.

Lõpuks lubatagu öelda, et ma ei ole kirjutanud neid ridu ajaviiteks enesele ega lugejatele, vaid selles kindlas usus, et isikud, kellel politseiametkonna mured südamele ja selleks võimsad, et jätta olukorra parandamiseks ja vastava seaduse ellukutsumiseks tegemata tarvilikke samme.

Puudulikud sundmäärused.

A. Brenner.

Palju sekeldust loov sundmäärus on kahtlemata mootorsõidukite kohta käiv määrus. See näeb ette, et kergesõidutautod ja omnibused peavad eest olema valgustatud kahe tulega ja tagant ühe tulega, mis valgustab numbri. Sundmääruses ei ole sõnagi sellest, kui suur valgu peab olema esimestel tuledel, kui kaugale peab ulatuma auto eesmistele tuledele valgus, et tulesid võiks rahuldavaks lugeda. Tihti sõidavad eeskätt just taksi- autod väga nõrgalt valgustatud tuledega, nii et üldse raske on aru saada, mis põleb lampides, kas küünlad või midagi muud. Kui niisuguse autoga sõitva juhi peale protokoll teha, siis määratakse rahukohtuniku poolt karistus käskot- susega. Kui autojuht saab kätte käskot- suse, kaebab ta edasi ja asi tuleb harilikus korras arutusele ning tagajärg on see, et endine otsus tühistatakse, sest kordnik, kes protokoll tegi, ei suuda sel- geks teha, et autojuht lubamata tuledega on sõitnud: autojuht tõendab tunnistajate varal, et ta autol olid tuled ees.

Halb on lugu ka auto tagumiste tu- ledega, sundmääruses pole öeldud, mis- sugused nad õieti peavad olema: kui suure valgustusega ja kui kaugel maa ta- gant peab veel number paistma.

Sama lugu on ka kiire sõiduga, kui ei saa protokollis küllalt täpselt näida- ta, kui suur oli kiirus. Kui ei ole kord- nikul tunnistajat käepärast, siis mõiste- takse asi tühjaks, sest autojuht tõendab, et tema kilomeetrimõõtja ei näidanud rohkem, kui sundmäärusega on lubatud; tihti lisatakse veel juure, et kordnikul on isiklik vaen ja jonn. Tunnistajat pos- tikordnikul on raske leida, sest mööda- rattav kodanik, kes kiiret sõitu nägi, va- bandab end, kui teda palutakse tunnista- jaks tulla: ta pole pannud tähele kiirust, sageli ei soovi ta lihtsalt kohtus käia.

Siis kauplemisest. Sundmäärused näevad ette aja, mil üks või teine kaup- lus võib avatud olla ja millal kauplemist peab lõpetama, jätavad aga ütlemata, kui kaua peale sundmääruses ettenähtud aja võivad inimesed veel kaupluse ruu- mis viibida. Harilikult tehakse nii, et äriüksed tõmmatakse kinni, äriruumis kestab kauplemine aga edasi. Lähed kaupluseomanikule meele tuletama, et aeg on juba ammu lõpetada kauplemist, siis seletab kaupmees suurima südame- rahuga, et tema äri üksed juba ammu suletud ja need inimesed, kes sees viibi- vad, on tulnud enne uste sulgemist. Kui siiski protokoll tehakse, kuid ilma tun-

nistajateta, kes just tõendada võiks, et ta oma silmadega nägi kauplemist, s.o. raha maksmist ja kauba vastuvõtmist, siis tühistatakse protokoll, sest pole kindlaks tehtud kauplemise fakti.

Parem pole lugu ka alkoholi müügi-seaduse ja omavalitsuse sundmääruste-ga alkoholiga kauplevate restoraanide ja einelaudade kohta. Omavalitsuse sundmäärused näevad ette, millal resto-raanid kauplemist viina ja õllega võivad alata ja millal lõpetada. Õige raske on selle määruse täpset täitmist valvata, sest puudub määru-ses just nimelt see, mis on väga tähtis, nimelt peaks näida-tud olema aeg, kui kaua võivad võõrad viibida pärast sundmääruses ettenähtud kauplemise aja lõppu restoraani ruumi-des. Kui on omavalitsuse sundmääruse-ga restoraanides lubatud kaubelda kella 24-ni, siis võib õige tihti näha veel kell 1 ja 2 ajal öösel restoraani ruume

valgustatuna ja võõraid inimesi sees joomas ja lauad täis õlle- ning viinapu-deleid. Seltsimajades ja teatrites, kus alkoholiga einelaud, lubatakse kaubelda kuni kella 1-ni öösel, kui palju aga seda-gi määrust täidetakse, näitavad paljud juhtumid. Kui peale kella üht puhveti-ruumi minna, võib näha laudu täiskuh-jatud õllest ja viinast ning juuakse rahu-liselt edasi ja mõnikord kuni kella 3—4-ni; teha pole midagi, sest müümise fakti pole korrapidaja näinud, selleks on puhveti peremees küllalt ettevaatlik, et mitte müüa siis, kui on lähedal korra-pidaja. Kui on viivuks lahkunud polit-sei puhvetiruumist, jätkub kauplemine edasi senini, kuni leidub veel ostjaid.

Seepärast tahaks näha, et se-nine kord muudetakse ja politseil ava-neks vabam võimalus korraldusi mak-sma panna ja väärnähtusi kõrvaldada.

Konstaablite kviitungikontsudest.

Konstaablite kviitungikontse ja tõen-davaid dokumente kontrollides, torkavad mitmesugused puudused ja vead silma, vaatamata, et nende kõrvaldamiseks on juba aastate kaupa antud politsei-peava-litsuse ja jaoskonna komissaride poolt vastavaid juhatusi.

Kõiki puudusi peame jaotama kahte ossa: esiteks need, mis tekkinud hoole-tuse ehk hoolimatuse läbi ja teiseks need, mis tekkinud mitmesugustest tege-liku elu nõuetest.

Esimesse liiki kuuluvad kõik vead nagu: lihtpliiatsiga kviitungi kirjutamine, kontsude parandamine ja selle õigeks tunnistamata jätmine, kratsimine ja do-kumentide nummerdamata ja nende numbrite kontsule märkimata jätmine. Tuleb ette, et kodanik maksab konstaab-lile raha kas teel ehk seesuguses kohas, kus tinti kviitungi kirjutamiseks ei ole, kuid siis peab kviitung kirjutatud olema ikkagi vähemalt keemilise pliiatsiga. Kuidas aga kontse ja dokumente korral-dada, selleks on antud ringkirju ja suu-sõnalisi seletusi ning neid ei tarvitse siin enam korrata. Samuti on sellest kirjutatud „E. Politseilehe“ nr. 32. — 1927. a.

Teise liiki tuleb lugeda maksjate all-kirjade puudumist kontsul. Olgugi, et

see küll nõuetav ja meie seda peame püüdma täita, kuid siin põrkame tegeliku elu nõuetega vastamisi. Terve rajooni peale on ainult üks konstaabel. Sageli on tema päevade viisi kodunt ära ra-joonis ametisõitudel ja kodus viibivad kas tema perekonnaliikmed või jälle, kui ta on poismees, need kodakondsed, kelle juures ta elab. Rajoonis töötavad ja elutsevad paljud üksikud teenijad, kes töötavad siin-seal kas kuuviisi või ko-guni päeviti. Konstaabel on nõudnud juba mitmel korral maksu, kuid neil ei olnud raha selle tasumiseks. Saades raha, ilmuvad nad konstaabli poole ko-ju, et nõuetavat maksu tasuda. Konstaablit ei ole kodu, ja et mitte mõnin-gaid kilomeetreid ilmaaegu käia, usalda-vad nad jätta nõuetava summa konstaabli korterisse tema mõne perekonna-liikme või kodakondse kätte edasiand-miseks konstaablile. Jõuab öhtul konstaabel koju, kirjutab ta summa kviitun-giraamatusse ja loodab kviitungi maks-jale kätte anda ja temalt kontsule all-kirja võtta. Maksja elab aga mõned-kümned kilomeetrid konstaablilt eemal ja konstaablil pole niipea asja maksja elukohta, sest pole mõtet ainsa kviitun-gi pärast mõnedkümned kilomeetrid maha sõita. Mõne aja pärast juhtub

konstaabel sinna nürka, kus maksja elab. Nüüd aga maksjat otsides selgub, et maksja juba ammu sealt teise valda ehk koguni teadmata kuhu on läinud, ja nii jääbki maksja allkiri kontsul saamata. Edasi tuleb ette, et kodanik puutub konstaabliga kokku kusagil perekondlikel peol. Siin on konstaabel kui eraisik ja temal ei ole juhuslikult kvii-tungiraamatut kaasas. Kodanikul on maksta mõni kroon ja ta maksab selle otsekohe ära, kuigi konstaabel raha kvii-tungi kirjutamata ei taha vastu võtta. Lõpuks võtab konstaabel raha siiski vastu. Kodus kviteerib summa, kuid pärast mitmesugustel põhjustel ei kohtu nemad üldse enam ja jälle jääb allkiri kontsul puudu.

Lõpuks pean tähendama, et kvii-tungikontsude ja tõendavate dokumentide

ärasaatmise aeg riigikontrollile on liig lühike, ainult 15 päeva. Kuu viimastel päevadel vastuvõetud summad tulevad sageli saata postiga kas kuhugile valla-valitsusse, mis hoopis teises maakonnas, või kohtusse jne. Postiga saatmine võtab isegi mõned päevad. Siis tuleb oodata mõned päevad kvii-tungeid ja nende mittesaabumisel tuleb uuesti nõuda nende saatmist. Kui konstaabel kõik dokumendid on saanud kätte ja need ära on korraldanud ning jaoskonda toonud, on 15 päeva juba möödunud. Nüüd aga võtab nende kontrollimine jaoskonnas ja prefektuuris ka veel mõned päevad ja alles siis saab neid saata edasi. Siin võiks vast küll ärasaatmise tähtaega vähemalt ühe kuu peale pikendada, sest muidu on viivitused ikkagi paratamatud.

Selgeltnägemine ja kriminaalpolitsei.

Okkultismist kõneldakse ja kirjutatakse meie päevil õige palju, ta on nii öelda moodi läinud, eriti pärast maailmasõja lõppu ja sellele järgnevatel majanduslikult rasketel aastatel. Kuid ei saa öelda, et okkultism oleks mõnesugune uus leidis, uus väljamõeldus: seda tunti juba vanade egiptlaste, hiinlaste ja India rahvaste seas. Eriti on meil ka teada, et kuulus kreeklaste Delfi oraakel osalt põhjenes okkultismile ja selle nähtustele (dr. Knör: „Kriminal-Telepathie.“). Samuti pole ka uus see mõte, et okkultismi nähtusi võib kasutada kuritegude selgitamiseks. Nii jutustab, näiteks, Cicero ühest tapmisloost, kus tapetu enne surma andis juhtumist teada oma sõbrale, kes kaugel viibis ja kes suutis tänu erilistele võimetele selgitada tervet kuritegu seeläbi, et ta luges tundmatu mõrtsuka mõtteid, kes temast eemal viibis. Uuemal ajal on erilisel palju kõneldud õpetaja Drostist, kes mitmel puhul katsus meediumide abil selgitada kuritegusid. Drost anti muu seas kohtu alla — teda süüdistati pettuses. See protsess, n. nim. Bambergi selgeltnägija protsess, mis kestis 12. kuni 17. oktoobrini 1925. a., äratas üldist tähelepanu. Drost mõisteti õigeks, sest pettust ei suudetud kindlaks teha. Tema katseid korralditi ja kontrolliti kohtus, just see asjaolu annabki tähendatud protsessile erilise tähtsuse. Sellest ajast peale ei vaiki

enam küsimus, kas on võimalik kasutada selgeltnägemist kuritegude selgitamisel. Jaataval korral: missuguses ulatuses ja missuguste tagajärgedega kohtuprotsessi käigule. Et tervet küsimust veidi lähemalt selgitada, tuleks kõigepealt kindlaks teha, mis on selgeltnägemine ehk telepaatia, missuguseid telepaatilisi nähtusi võiks kasutada kuritegude selgitamisel ja kuidas vaatavad juhtivad politseijõud mujal maailmas selgeltnägemisele kui kriminaalpolitseilisele abinõule kuritegevuse vastu võitlemisel. Lõpuks tuleks veel peatuda küsimuse juures, missuguses ulatuses võiks politsei ja kohus käsitada neid andmeid, mis saadud telepaatia abil.

Nagu seletavad kõik teadlased, kes tegemist teevad selgeltnägemisega ja selle nähtustega, on telepaatia ühenduses alateadvusega, ta kuulub alateadvusse. Ta moodustab kahe, üksiksest eemalviibiva isiku ühenduse, kusjuures selle võimalise ühenduse jaluleseadmiseks ei tarvita harilikku teed, mis käib nägemise, kuulmise jne. kaudu (v. Wasiļevski: „Telepathie und Hellsehen“). Telepaatia on, nagu seda seletab Lambert („Geheimnisvolle Tatsachen“), ühe mõtte, ettekujutuse või tundmuse ülekandmine ühelt isikult teisele — ilma, et seejuures tarvitatakse harilikke vahendeid selleks, s. o., kuulmist, nägemist, tundmist jne. All-

pooltoodud näited aitavad seda mõistet selgitada. Mis puutub nüüd üldse teaduse seisukohta telepaatia suhtes, siis peab tähendama, et üldiselt kaldub arvamine sinna, et telepaatia on tõsiasi, millega tuleb arvestada ja mille olemasolu on kindlaks tehtud teaduslike katsete abil. Ja kui üksikud teadlased ka asuvad eitaval seisukohal telepaatia väärtuslikkuse suhtes, siis peab jällegi tähendama, et ka need teadlased ei eita telepaatia olemasolu üldse, vaid peavad võimalikuks, et selgeltnägemise juhtumeid tuleb tõesti ette. Huvitav aga on seejuures see üldine nähtus, et haritud ringkondades — vaatamata teaduse seisukohale — ollakse umbusklik telepaatia suhtes, arvatakse, et tegemist on mingi tumeda väljamõeldusega, mõne ebausuga, vana naiste jutuga jne. Muidugi on ka siin erandeid olemas.

Kui nüüd üle minna telepaatilistele nähtustele ja eriti neile neist, mis võiksid tulla küsimuse alla kui abinõud kuritegevuse vastu võitlemisel, siis peab esimeses järjekorras mainima mõtete lugemist, mis muu seas ka kõige enam tuntud telepaatia nähtus. Tuntud Müncheni okkultist dr. Tischner („Monismus und Okkultismus“) seletab mõtete lugemise võimalust seega, et inimese hing võib mõjuda teise inimese hingele, tähendab, hing ühendab inimesi, kes asuvad üksteisest eemal ja kaugel. Max Dessoir („Vom Jenseits der Seele, die Geheimwissenschaften in kritischer Betrachtung“) ja teised uurijad on arvamisel, et peaaegu annab omaltpoolt edasi mingisuguseid laineid, millede iseloom ja kuju meil praegu veel täitsa tundmatud, ja et mingi teine peaaegu, mille n. öelda vastuvõtteaparaat vastab saadetud ainetele, võtab neid laineid vastu. See on muidugi veidi fantastlik seletus, on seletus, mis pole rajatud kindlatele teadmistele inimorganitest ja nende funktsioonidest. Teised uurijad seletavad asja jälle teisiti, ilma et senini oleks korda läinud valgust tuua asjasse, mille olemasolu vastu teadlased üldiselt ei vaidle. Paljudest näidetest, mille poolest on vastav literatuur üldse väga rikas, olgu toodud järgmist mõtete lugemise kohta. Katse tehti lahutusteadlase Hofmani ja arsti Freudenbergi poolt, kes leppisid kokku ühe päeva peale 1914. a.; sel päeval pidi Freudenberg kell 9 õhtul mõtlema mingi asja peale. Freudenberg valis

õige keerulise asja: ta kujutas enesele ette pentagrammi (viisnurk, mille igal küljel leidub kolmnurk), mis pruuniks värvitud. Hofmann viibis sel silmapilgul oma kodus, mis asus Freudenbergi asukohast umbes 800 meetrit eemal, ja temale tuli kell 9 õhtul mõttesse just eelpoolkirjeldatud pentagramm (v. Baerwald: „Der Okkultismus in Urkunden“, herausgeg. von Dessoir II.). Kahtlemata kuulub siia ka huvitav juhtum, millest kõneleb Buchner („Von den übersinnlichen Dingen, ein Führer durch das Reich der okkulten Forschung“). Viieaastast last hakati nimelt õpetama. Õpetajaks oli ema ja kui lapselle hakati selgitama arvestust, selgus, et laps suudab lahendada võrdlemisi keerulisi aritmeetilisi ülesandeid; mõne aja pärast selgus, et sama laps saab aru ka võõrastest keeltest, mis temale keegi kunagi ei õpetanud; seejuures aga ei ulatunud lapse teadmised ühelgi alal kaugemale ema — õpetaja, teadmistest. Niisugust nähtust võib ikkagi ainult seletada mõtete lugemisega.

Palju ühist ja sarnadust mõtete lugemisega on kaugelenägemisel. Ka seda nähtust on katsutud seletada mitmet moodi, kuid peab otsekohe ütlema, et ükski seletus ei suuda täielikult rahuldada ja lõplikku selgitust tuua sellesse huvitavas nähtusse. Ka selle küsimuse kohta on hulk katseid ja näiteid, mis peavad tõendama, et kaugelenägemine pole samuti mingi fantastiline väljamõeldus, mingi müstiline asi, millel puudub igasugune alus. Paljudest näidetest olgu toodud järgmised: Dr. v. Wasielevski, parapsühholoogia peaesitajaid, tegi palju katseid meediumiga prl. v. B.-ga. Ta mängis kord klaveril ühes punaste tapeetidega kaetud toas, kord käis tema teatris, kord sõitis tema kell 1/2 10 õhtul jalgrattal, mille küljes oli atsetüleenlamp. Kõike seda nägi prl. v. B., kes ise asus umbes 800 km. eemal (v. Baerwald: „Der Okkultismus in Urkunden“). Ühes Chicago eeslinnas leiti mõne aja eest tapetuna tuntud advokaat Rob. Cooper. Asja ei suudetud kuidagi selgitada, mõrtsukaks polnud maha jätnud ühtegi jälge, mis oleks aidanud asja lahendada. Appi tuli selgitamisele Ameerika Ühisriikides tuntud meedium Gabriel Hansen, kes viibides hüpnootilises unes nägi laiba kõrval seisvat neegrinat Mora Yonast. Politsei võttis ainult sellel alusel M. Yonast vahialla;

mõne aja möödumisel selgus, et vahi alla on võetud tõesti õige kurjategija. Kui süüalusele ette pandi süüd üles tunnistada, siis ei saanud ta enam salata asja, sest tõendus oli vahepeal kogutud õige palju. Ta tunnistas oma süü üles ja tema jutt sobis täiesti meediumi seletustega.

Telepaatia nähtustest, mis võivad teatud määral ja teatud tingimustel kasulikuks olla kriminaalpolitseile, tuleks nüüd veel mainida n. nim. psühhomeetriat (mida tihti nimetatakse ka psühhoskoopiaks või paramneesiaaks). Psühhomeetria all mõistetakse kõik katsed okkultismi teel ja abil teateid saada isikutest, juhtumitest jne., kui on käes mingisugune asi, mis seisab ühenduses nende isikutega, juhtumistega jne. Harilikult seletatakse, et allpoolkirjeldatud nähtused pole lõpuks midagi muud, kui mõtete lugemise tagajärjed, kusjuures aga teatud ese aitab meediumi viia õigele teele ja n. öelda astuda ühendusse vastava isikuga. Näidetenä sellelt alalt võiks tuua järgmised juhtumid, mis küll huvitavad ja iseäralikud. Ühes suurpangas kadus rahasumma — 660 inglise naela — mis sisse maksti ühe panga kliendi poolt jooksvale arvele kandmiseks. Kohale toodi tuntud meedium, kelle kätte anti ümbrik, millesse oli pandud see raha ja millest see oli varastatud. Meedium ütles kõigepealt, kui palju ümbrikus raha ja missugused rahamärgid nimelt ümbrikus olid. See osa katsest õnnestus täiesti, sest meediumi andmed läksid täielikult kokku tõsiasjadega. Edasi tähendas meedium, et raha on peidetud ühte pangatuppa, mis asus keskruumidest kaugemal, ta kirjeldas ka seda ruumi ja ütles veel, et raha pole raamatutest läbi kantud. Pangaametnikud läksid kirjeldatud tuppa ja leidsid seal peidetuna nurka tõesti varastatud raha, mis muidugi oli raamatutest läbi kandmata. Ka mitmel teisel puhul on niisugused meediumid aidanud selgust tuua asjadesse, mis iseenesest tumedad ja täitsa selgitamatud. Sellelt alalt toob hulk huvitavaid näiteid ja katseid Matthiesen oma huvitavas raamatus: „Der jenseitige Mensch. Einführung in die Metapsychologie der mystischen Erfahrung“.

Kõike seda kokku võttes, peab ütleva, et telepaatia on iseenesest huvitav politseile ja küsimus võiks seista ainult selles, missugusel kujul ja määral võib kriminaalpolitsei, samuti ka kohtud tarvitada igasuguste meediumide abi kuritegude

selgitamisel. Igatahes on aga hakatud telepaatiat siin ja seal kasutama abinõuna kuritegevuse vastu võitlemisel. Ka siin sammuvad jälle eesrinnas Ameerika Ühisriigid, kus praegusel ajal seisavad politseiteenistuses umbes 20 meediumi. Neid muidugi ei kasutata alaliselt, mistõttu nad ka ei seisa kindlates koosseisudes; kui tekib mõni tungiv vajadus, peavad nad vastava kokkuleppe põhjal otsekohe ilmuma politseisse abijõududena. Euroopa suurriikes ei ole veel jõutud nii kaugemale, just vastuoksaks: politsei ja kohtuvõimud vaatavad õige skeptiliselt, isegi vaenulikult niisuguste meediumide tegevusele. See seisukoht on ka osalt arusaadav. Sest ühelgi teisel alal pole ette tulnud nii palju pettusi, kui okkultismi alal, mistõttu tervele asjale vaadatakse halvaks panevalt. Eriti vaenulikud on liikumise suhtes saksa võimud, mis pärast tuleks eriti peatuda saksa oludes ja saksa juhtivate ja silmapaistvate politseijõudude ja kohtuesindajate vaadetes.

Saksamaal asuvad eitaval seisukohal telepaatia suhtes eeskätt suured politseiasutused. Suurimaid selgeltnägemise vaenlasi on kahtlemata Leipzigi kriminaalpolitsei juht, ülemnõunik dr. Heiland, kes muu seas tähendab järgmist: „Mina asun kindlal seisukohal, et selgeltnägemist ei saa mingil tingimusel ja mingisugusel juhtumusel kasutada kriminaalpolitseilise abinõuna... Igatahes võin öelda, et nii hästi nende juhtumite uurimine, kus selgeltnägijad on edukalt töötanud, kui ka mitmesuguste katsete tegemine on näidanud, et võib täie õigusega öelda, et selgeltnägijad, kriminaaltelepaadid ja kuidas need isikud ennast ka ei nimetaks, ei või arvesse tulla abijõududena kriminaalpolitsei teenistuses.“ Berliini politsei abipresident ja endine Berliini kriminaalpolitsei juht dr. Weiss kirjutas 1925. a.: „Berliini kriminaalpolitsei poolt uuritud juhtumeid, kus tarvitati selgeltnägijaid, on näidanud, et pole ühtegi sündmust, kus selgeltnägijad oleksid kaasa aidanud kuriteo selgitamisele supranormaalset teel (v. dr. Hellwig: „Meine Stellung zur Kriminaltelepathie“).

Neid seisukohti, mis on suurimate saksa linnade kriminaalpolitsei juhtide omad, kaitseb ka osaliselt vastav kirjandus. Eriti vaenulik on telepaatiale tuntud dr. Hellwig, kes on palju tegemist teinud okkultismiga ja terve rea artikleid aval-

danud ja raamatuid kirjutanud tähendatud aine üle. Absoluutselt skeptiliselt vaatab dr. Hellwig kriminaaltelepaatiale. Selgeltnägemist peab ta üldiselt võimalikuks, igatahes arvab ta, et selle olemasolu küsimust pole veel suudetud lõplikult lahendada, kriminaaltelepaatiat peab tema aga otsekohe hädaohtlikuks. Seda hädaohtu põhjendab dr. Hellwig mitme juhtumiga, mis tõesti viimasel ajal on aset leidnud. 1924. a. nimetas üks Berliini meedium Dessau linnas kedagi kodaniku mõrtsukaks (selgitamisel oli selgitamata tapmislugu), mõni aasta hiljem tähendasid kaks Leipzigi meediumi Torgau linnas, kus jällegi oli selgitamisel üks mõrtsukatöö, et tapjateks on kaks Torgau kodanikku, kellede isikuid kirjeldati ja keda vahi alla võeti. Mõlemal juhtumil selgus, et tegemist on täitsa ilmsüütute inimestega. Samuti süüdistasid, nagu selgus juba eelpoolnimetatud Bambergi protsessis, õpetaja Drosti meediumid mitmel korral täitsa ilmsüütuid inimesi kõiksuguste kuritegude toimepanemises; selle tagajärjel pandi toime läbiotsimisi, võeti vahi alla ilmsüütuid kodanikke, ühel juhtumil oleks üks ilmsüütu kodanik juba peaaegu kohtu poolt süüdi mõistetud, kuid veel viimasel silmapilgul suudeti tema asjasse täit selgust tuua (v. dr. Hellwig: „Die Gemeingefährlichkeit der Telepathie“ ja „Meine Stellung zur Kriminaltelepathie“ ning „Okkultismus und Strafrechtspflege“). Kriminaaltelepaatia suuremate vastaste hulka Saksamaal kuulub ka tuntud H. Hornung, kes eriti rõhutab, et katsed sellel alal pole senini suutnud anda rahuldavaid tagajärgi; ta tähendab ka, et meediumid ei saa alati töötada, et nende töö ebaõnnestub täielikult tihti just siis, kui seda kõige enam vaja, näiteks, kohtuistungitel, et meediumid on tujukad ja ebatäpsed jne., et nende tervis võib rängalt kannatada katsete tegemisel, et terve see asi võib ainult esile kutsuda ebausule levimist massides, et tihti kannatavad ilmsüütud inimesed meediumide valetõenduste all jne.

Kriminaaltelepaatia poolt kõnelevad siiski aga ka mõned saksa uurijad, eeskätt juba eelpoolmainitud dr. Tischner, kes muu seas tähelepanu juhib sellele, et mitmel korral on läinud korda selgitada, näiteks, varguselugusid, millide uurimisel selgus, et vargusega pole üldse tegemist, vaid kaotsiläänud asi on pandud kusagile kõrvalisse kohta omaniku enese poolt,

kes seda siis hiljem unustas. Sarnaseid asju on meediumid selgitanud väga paljudel kordadel. Ka mõned kohtunikud pooldavad kriminaaltelepaatiat, näiteks, dr. Ueberhorst, samuti dr. med. Weiss, kes aga kategooriliselt nõuavad, et tegemist tehakse ainult hästi koolitatud ja ausate meediumidega ja et nende seletuste ei antaks kohtus otsustavat mõju.

Kui nüüd lõpuks teha järeldusi kõigest sellest, mis eelpool ette on toodud, siis tuleks tähendada järgmist. Kohtumõistmine on äärmiselt tähtis ja õrn asi, kohtuasutused ja kohtunikud kannavad väga suurt vastutust ja peavad seda loomulikult teadlikult kandma. Muidugi mõista võivad juhtuda sellele, kes ilmsüütult kohtupinki on sattunud, paljud asjad, mis meeldivad, mugavad ega head pole; lõppude lõpuks seisab igale kohtu alla sattunule küsimus selles, kas ta kaotab vabaduse (või isegi elu) või mitte, kas ta kaotab selle vabaduse ajutiselt või jäädavalt. Õigusemõistmine peab, arvesse võttes tema määratu suurt tähtsust, kasutama kõike abinõusid, mis vähegi võimalik kasutada ja mis võivad selgust tuua vastavasse sündmusse. Telepaatia on nähtavasti abinõu, mis aitab kaasa kuritegude selgitamisele, seejuures on see aga abinõu, millele meie ei saa ja ei tohi vähemalt praegu veel kindlad olla, ta on küll mõnikord kasutoov, kuid siiski veel eba-kindel abinõu kuritegevuse vastu võitlemisel. Üldiselt ei ole telepaatia edu suur, eriti aga on juhtumiste arv kriminaalkuritegudes, mis on selgitatud telepaatia abil, veel minimaalselt väike. Meediumid, s. o. need isikud, kellede iseäralistele võimetele põhjeneb üldse terve selgeltnägemine, kelle tööst ripub ära terve telepaatia edu, on harilikult (siin ei saa muidugi üldse arvestada petistega sellel alal) haiglased ja peaaegu igal juhtumil hüsteerilised isikud, kellede tegevuse, sõnade ja seletuste vastu tuleb olla algusest peale umbusklik, erilisel umbusklik peab siin muidugi olema kohtunik. Edasi peab silmas pidama, et isikul, kes viibib hüpnootilises unes, langevad ära kõik moraalsed takistused, mis temale, võib olla, muidu ei lubaks ütelda seda, mis ta ütleb selgeltnägemisel. Eriti see asjaolu sunnib meid alati valvel olema. Sellest kõigest aga on tingitud see tõsiasi, millega kahjuks praegu veel peab arvestama, et kriminaaltelepaatial meie päevil praktilist tähtsust pole. Sellega ei ole veel sugugi öeldud,

et kriminaaltelepaatiat üldse ei saaks ja ei tohiks kasutada kuritegude vastu võitlemisel. Näiteks on ettekujutatav, et politsei võtab appi asja selgitamisel, mis tähtsa tüme, meediumi, kes aitab leida mõnesugust kuriteo jälge. Siin aga ei tohi unustada, et meedium ka sarnasel korral on ainult teise järgu tähtsusega abinõu. Politsei võib küll selgitada kuritegu meediumi poolt kättenäidatud suunas, et tõsiste andmete najal teha kindlaks kurjategijat, kuid meediumi näpunäited üksi ei maksa midagi, need ei saa eriti olla aluseks sellele, et otsekohe — teiste andme-

teta — süüdistada kedagi mõne kuriteo toimepanemises. Ka kohtus võivad meediumid teatavatel tingimustel edendada selgitavat osa. Kui kurjategija kangekaelselt salgab oma süüd ja kui mõni meedium seletab täpselt, kuidas kuritegu toime pandi, siis võib see nii kohutavalt mõjuda kurjategijale, et tema hakkab otsekohe tõtt rääkima. Sarnaseid juhtumeid on kohtupraktikas välismail ette tulnud. Rohkem aga ei saa meediumid aidata ei politseiga kohtuvõimudele, rohkem ei tohi neilt nõuda, et mitte sattuda rappa.

R.

Ametlik osa.

Piirivalve valitsuse ülema käsukiri 28. veebruarist s. a. nr. 28.

Möödunud üleriiklikkuldel suusatamise võistlustel esines piirivalve meeskond täiesti rahuloldavalt. Suusatamise ala on piirivalvele eriti tähtis ja seepärast tuleb sellele tähtsa spordiharu peale väärilist rõhku panna.

Veltveebliitele Hans Eiberile, Herman Blumbergile, noorem allohvitseridele Roman Traksinile, Bronislav Ekstale, Kristoph Krassmanile, Egon Tiikmanile, kapralitele Albert Saarele ja Alfred Soomerile on avaldatud kiitust hea edu eest suusatamise alal.

Võistlustel esines kõige paremini Narva jaoskond. Teenistuse nimel on avaldatud tänu kolonel-ltn. Šervelile kohapeal tehtud organiseerimistöö eest suusatamise alal.

Piirivalve valitsuse ülema käsukirjaga 4. märtsist s. a. nr. 29.

on avaldatud Lääne jaoskonna Pärnu rajooni ülema kt. leitn. Krusele hoolsa salakauba jälgimise ja tabamise eest kiitust.

Politsei peavalitsuse poolt on antud load laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks:

firma „Axel Musso“ omanikule Aleksander Pehlmanile Tallinnas, Pikk t. 13, maksuvusega 1. märtsini 1930. a., ja Marie Gustavi t. Strammile Esna vallas, maksuvusega 22. veebruarini 1930. a.

Vabariigi valitsuse otsusega 28. veebruarist s. a. on Eesti arstide seltside liidu juhatusele lubatud

Tervishoiu muuseumile maja ostmise ja muuseumi sisseseade kulude katteks ra-

halist loteriid 100.000 krooni väärtuses toime panna 22. detsembril või 10. novembril 1929. a., kui viimaseks tähtpäevaks piletid müüdüd. Väljaloosimine peetakse Tartus, Aia tän., suures kuuldesaalis.

Piletite arv on 100.000 à 1 kr. Võite on: 1 võit 10.000 kr., 2 — à 1000 kr., 3 — à 500 kr., 5 — à 250 kr., 15 — à 100 kr., 15 — à 50 kr., 25 — à 10 kr., 150 — à 5 kr. ja 800 — à 2,5 kr., kogusummas 1016 võitu 20.000 kr. väärtuses.

Luba välja antud 6. märtsil 1929. a. nr. 1167-a all.

Jakobi haridusseltsi juhatusele on politsei peavalitsuse poolt 5. märtsil s. a. nr. 4258-a all luba antud

rahalise loterii toimepanemiseks 26. detsembril 1929. a. Pärnu-Jakobis, Enge põlumeeste seltsi ruumes. Loterii puhas ülejääk on määratud rahvamaja ehitamise heaks.

Pileteid on: 10.000 à 1 kroon; võite on: 1 võit 2500 kr., 1 — 200 kr., 1 — 50 kr., 5 — à 10 kr., 10 — à 5 kr., 20 — à 2,5 kr. ja 100 — à 1 kroon, kogusummas 138 võitu 3000 kr. väärtuses.

Politsei peavalitsuses on registreeritud:

ajakiri „Tuleviku põhihelid“, hakkab ilmuma Tartus, kuus korda aastas, väljaandja — Rahvusvahelise lepitusliidu Tartu osakond, vastutav toimetaja — Edith Rahamägi.

„Tuleviku põhihelid“ trükitakse Tallinnas, J. ja A. Paalmani trükikojas.

Kirjanduse alalt.

Parlamentidevaheline liit, „Compte rendu de la XXV Conférence interparlementaire,“ tenue à Berlin du 23 au 28 août 1928. Publié par le Bureau interparlementaire. — Librairie Payot et Co, Bern-Cenf 1928. — 556 lehekülge.

See parlamentidevahelise büroo väljaanne sisaldab aruande parlamentidevahelise liidu 25. konverentsist, mis peeti augustikuu lõpus Berliinis. Tootes on avaldatud kõigepealt otsuste kavad ja uurimiskomisjoni tegevuse aruanne, mis oli ka läbirääkimiste aluseks. Vastuvõetud otsuste kokkuvõte ja osavõtjate nimestik täiendavad seda tähelepanuväärset teost. Otsuste kavad ja lõppotsused on toodud prantsuse, inglise ja saksa keeles, kusjuures aga aruanded ja kõned on trükitud kohal tarvitatud keeles.

Sisust olgu eriti kriipsutatud alla need kütkestavad lahkuminekid „Parlamentaarsete süsteemi nüüdiseaegse arenemise“ kohta, mis kutsusid esile nii palju vastuvaielusi, et võimatu oli otsusi vastu võtta ettepanud kujul, vaid tuli ettepanud muudatuste kavadega tagasi anda alalise komisjoni edaspidiseks läbitöötamiseks. Kas leiab odav lõöksõna parlamentarismi „kriisist“ mingisugust õigustust? Kahtlemata on toonud Berliini vaielused paljugi puudusi halastamatult päevavalgele, teisest küljest peab aga ka

tunnustama, et nende kaudu tuntakse ühtlasi ka jõude, kes parlamendi elust võtavad osa ja kelle tegevus toob sisemist tervenemist parlamentlisele korrale. Selle teadmisele leiab raamat Berliini konverentsi vaielustest laialdast poolehoidu.

Kõrge ja ideaalse mõtteleonnuga oli ettekanne „Riikide õiguste ja kohustuste tõlgitsemisest“. Sellele võib vaadata kui teatud moraalsele juhtnõurile rahvastepere eluavalduste alal. Väljendatud põhimõtted tõttavad meie ajast kaugele ette. Kas ei ole just see liidu ülesanne? Selles mõttes on tema ainukeseks ülesandeks täiendada rahvasteliitu, seda valituste organisatsiooni, mis on rakendatud lugematute diplomaatiliste ja poliitiliste sidemete loomiseks edurikaste püüete taotlemises.

Isegi parlamentidevahelises liidus mõjuvad huvide lahkuminekid ja rahvaste võitlused üksteisega sedavõrd, et raskendavad jälgimast edukaid juhtnõore, isegi takistavad seda tegemast. See mulje tekib, kui jälgime kaalutlusi „Sisse- ja väljarändamise“ probleemi lahendamisel. Parlamentidevaheline liit tunneb sealjuures igatahes oma piire ja võimalusi. Ja just see arusaamine võimaldab temale uusi jõude ligi tõmmata, kes võivad kindlustada tema sisemist arengut ja tema tähtsuse alalist suurenemist rahvaste sisemises elus.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i .

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- Petšnikov, Mihail, v. a. Vilo vallaval. 8. 2. 24 a. nr. 121. (17977)
- Kõivsaar, Feodor, v. a. Petseri vallaval. 1. 3. 28 a. nr. 3199. (17978)
- Mägi, Arnold Juuli p., v. a. Kogula vallaval. 15. 11. 27 a. nr. 175. (18136)
- Ellerbach, Elisaveta Melania t., v. a. Kogula vallaval. 20. 4. 28 a. nr. 46. (18137)
- Põld, Oskar Jüri p., v. a. Kogula vallaval. 15. 10. 26 a. nr. 128. (18138)
- Aias, Aleksander Georgi p., v. a. Uuemõisa vallaval. 9. 9. 22 a. nr. 861. (18140)
- Laus, Johannes Jaani p., v. a. Kogula vallaval. 22. 9. 20 a. nr. 933. (18143)
- Kleinberg, Dagmar, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 17. 2. 20 a. nr. 7855. (20437)
- Kutsar, Tõnu, v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. ülemalt 30. 11. 21 a. nr. 9894. (20438)
- Selgis, Aliide-Rosalie, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 3. 11. 21 a. nr. 14973. (20439)
- Grabbi, Ilse, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 16. 1. 20 a. nr. 5720. (20445)
- Grünblatt, Voldemar, v. a. Kuremaa vallaval. 30. 1. 25 a. nr. 194. (20446)

- Kanits, Martin, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 11. 5. 25 a. nr. 1283. (20441)
- Eiberg, Evald, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 10. 3. 24 a. nr. 3691. (20442)
- Kreutsberg, Anette, v. a. Tall. 3. jsk. politseikomissariilt 4. 5. 26 a. nr. 611. (20443)
- Orgusaar, Aliide-Rosalie, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 7. 11. 23 a. nr. 3047. (20444)
- Loo, Marie, v. a. Nehatu vallaval. 20. 2. 20 a. nr. 440. (20447)
- Kuusmann, Jerta-Elfriede, v. a. Rae vallaval. 1926. a. nr. 172. (20448)
- Vailk, Aleksander, v. a. Saue vallaval. 1925. a. (20449)
- Parapits, Leonide, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 2. 3. 20 a. nr. 7982. (20450)
- Ilves, Rudolf, v. a. Tall. 3. jsk. politseikomissariilt 7. 11. 27 a. nr. 1259. (20451)
- Grauen, Emilie, v. a. Telliskopli pol. abijsk. ülemalt 26. 2. 21 a. nr. 149. (20453)
- Matson, Anna, v. a. Kärja vallaval. 24. 4. 25 a. nr. 74. (20454)
- Siimon, Velma, v. a. Tall. 3. jsk. politseikomissariilt 4. 2. 27 a. nr. 3826. (20455)
- Adoff, Ida, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 13. 12. 19 a. nr. 3029. (20456)
- Antov, Johanna, v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 15. 12. 19 a. nr. 1527. (20457)
- Kuusman, Aleksander, v. a. Nehatu vallaval. 27. 2. 20 a. nr. 585. (20458)
- Kulu, Johannes, v. a. Harku vallaval. 28. 3. 24 a. nr. 272. (20459)
- Pless, Helene, v. a. Harku vallaval. 1919. a. (20461)
- Sõrmus, Helene, v. a. Harku vallaval. 1920. a. (20462)
- Kannut, Karl, v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 28. 4. 22 a. nr. 17614. (20463)
- Roos, Eliise, v. a. Juuru vallaval. 30. 4. 27 a. nr. 67. (20464)
- Pärtel, Edgar, v. a. Kastre-Võnnu vallaval. 29. 11. 27 a. nr. 1337. (20467)
- Kukk, Anna Jüri t., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 19. 1. 20 a. nr. 8438. (20604)
- Onni, Ferdinand Johani p., v. a. Meeri vallaval. 8. 1. 20 a. nr. 421. (20605)
- Kaio, Liisa Hendriku t., v. a. Vesneri vallaval. 14. 12. 19 a. nr. 1833. (20606)
- Panksepp, Ida Jaani t., v. a. Tartu linna pol. 2. jsk. ülemalt 24. 10. 23 a. nr. 1757. (20607)
- Buck, Kadri Hendriku t., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 25. 11. 19 a. nr. 681. (20608)
- Muna, Aleksander Mihkli p., v. a. Tartu 3. jsk. politseikomissariilt 8. 10. 28. a. nr. 709. (20611)
- Kallas, Aksel Taaveti p., v. a. Tartu 3. jsk. politseikomissariilt 18. 11. 27 a. nr. 1187. (20612)
- Martinsen, Erich Harri p., v. a. Vana-Antsla vallaval. 4. 3. 24 a. nr. 153. (20613)
- Võhrmann, Viido Elisabethi t., v. a. Härjanurme vallaval. 17. 2. 24. a. nr. 62. (21001)
- Sibul, Emma Gustavi t., v. a. Koiola vallaval. 19. 7. 21 a. nr. 854. (21002)
- Neubla, Johannes Hansu p., v. a. Roela vallaval. 15. 12. 25 a. nr. 389. (21003)
- Soo, Hendrik Jaani p., v. a. Vana-Kariste vallaval. 13. 2. 23 a. nr. 53. (21004)
- Maiste, Peeter Leena p., v. a. Vana-Kariste vallaval. 30. 10. 23 a. nr. 70. (21005)
- Vasli, Jaan Madi p., v. a. Haljala vallaval. 9. 1. 23. a. nr. 24/28142. (21006)
- Kits, Konstantin-Roman Marie p., v. a. Vao vallaval. 27. 1. 27 a. nr. 30. (21007)
- Pillist, Aliide Gustavi t., v. a. Jõhvi vallaval. 12. 12. 19 a. nr. 336. (21008)
- Saarik, Anna Oskari t., v. a. Raudtee-pol. Tartu jsk. ülemalt 6. 11. 24 a. nr. 66/2244. (21009)
- Kristelstein, Rosalie Jüri t., v. a. Raudteepolitsei ülemalt 10. 12. 19 a. nr. 2870. (21010)
- Leibur, Villem Juhani p., v. a. Laatre vallaval. 1. 2. 23 a. nr. 6. (21011)
- Donne, Lucie, v. a. Rägavere vallaval. 13. 4. 28 a. nr. 320. (21012)
- Katt, August, v. a. Roela vallaval. (21013)
- Altermann, Jaan Tõnise p., v. a. Lasnamäe pol. jsk. ülemalt 22. 10. 23. a. nr. 413. (21014)
- Pihelgas, Elviine Aleksandri t., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 17. 2. 23 a. nr. 546. (21015)
- Varre, Jaan Jaani p., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 19. 1. 20 a. nr. 6191. (21016)
- Alavina, Anna Augusti t., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 10. 12. 19. a. nr. 3200. (21017)
- Sepp, Adele Friedrichi t., v. a. Tall. linna pol. ülemalt 26. 2. 19 a. nr. 11772. (21018)

Ichla, Maria Johani t., v. a. Kärkla vallaval. 1. 4. 22 a. nr. 763.

Osanik, Heinrich Gustavi p., v. a. Lasnamäe jsk. politsei abikomissariilt 30. 1. 25. a. nr. 112.

Andrekson, Andres Andrese p., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 1920. a.

Pokk, Andrei Konrati p., v. a. Lasnamäe pol. jsk. ülemalt 8. 8. 24 a. nr. 350.

Johanson, Oskar Peetri p., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 8. 12. 19 a. nr. 1950.

Vanasaun, Voldemar Aleksandri p., v. a. Lasnamäe jsk. pol. abikomissariilt 18. 11. 28 a. nr. 511.

Esuson, Ernestiine Martini t., v. a. Tall. linna pol. ülemalt 16. 11. 20 a. nr. 500.

Kusler, Arthur Siimu p., v. a. Rakvere linna pol. jsk. ülemalt 23. 3. 25 a. nr. 1514. (20231)

Mõlder, Jüri Anna p., v. a. Rakvere linna politseikomissariilt 11. 6. 26 a. nr. 2264. (20232)

Länson, Anna Pauli t., v. a. Rakvere jsk. politseikomissariilt 12. 1. 28 a. nr. 698. (20233)

Harju, Anna Jüri t., v. a. Rakvere linna pol. ülemalt 4. 1. 20 a. nr. 4114. (20234)

Tiivas, Alma Tooma t., v. a. Rakvere jsk. politseikomissariilt 4. 1. 28 a. nr. 680. (20235)

Nylaender, Heinrich Loorentsi p., v. a. Rakvere pol. jsk. ülemalt 27. 5. 25 a. nr. 1628. (20236)

Einmann, Elviine Jaani t., v. a. Rakvere vallaval. 11. 12. 19 a. nr. 137. (20237)

Schelbach, Oskar Jüri p., v. a. Rakvere linna pol. jsk. ülemalt 20. 6. 23 a. nr. 272. (20239)

Ventholst, Elli Hansu t., v. a. Illuka vallaval. 19. 2. 23 a. nr. 16. (20241)

Neido, Oskar Jaani p., v. a. Mäo vallaval. 19. 6. 28 a. nr. 17. (2564)

Mironov, Mihkel Feodori p., v. a. Vahastu vallaval. 1919. a. nr. 13.

Pardel, Aleksander Hansu p., v. a. Esna vallaval. 19. 10. 26 a. nr. 104.

Pardel, Olga Jaani t., v. a. Esna vallaval. 27. 12. 20 a. nr. 1108.

Reinart, Rudolf Jaani p., v. a. Mäo vallaval. 28. 4. 20 a. nr. 245.

Ploompuu, Johannes Tõnu p., v. a. Peningi vallaval. 24. 1. 20 a. nr. 628. (43404)

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

Sepik, Johannes Antoni p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1826, v. a. Väljapatari nr. 4. ülemalt 10. 8. 20 a.

Teinberg, Mihkel Jakobi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1485, v. a. Soomusrongide diviisi intendantilt 26. 2. 20 a.

Ivanov, Aleksander Peetri p., välispass nr. 6176/16559, v. a. politsei peaval. 1924. a.

Lande, Karl, hobusepass nr. 1358, v. a. Vao vallaval. 6. 11. 22 a.

Kell, Karl Jaani p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 910, v. a. Valga maak. rahvaväe ülemalt 6. 6. 26 a.

Rosenberg, Adolf Augusti p., välispass nr. 3796, v. a. sisem. passitoimkonnast 31. 7. 22 a.

Otsa, Hugo Johani p., laskeriistaluba nr. 414, v. a. Tartu-Valga prefektilt 3. 1. 28. a.

Sagar, Gustav Jaani p., laskeriistaluba nr. 2938, v. a. Tartu-Valga prefektilt 8. 10. 26 a.

Maido, Johannes Jaani p., rahvaväest vab. tunnistus nr. 5519, v. a. 2. jalaväe rügemendi ülemalt 29. 9. 28 a.

Luha, Karl Peetri p., rahvaväest vab. tunnistus, v. a. Tartu kaitseväeteenistuse komisjoni poolt 1923. a.

Toode, August Johani p., rahvaväest vab. tunnistus nr. 6520, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 4. 11. 22 a.

Frants, Karl Märdi p., rahvaväest vab. tunnistus nr. 3504, v. a. 2. jalaväe rügemendi ülemalt 18. 12. 19 a.

Becker, Hans Peetri p., laskeriistaluba nr. 2019, v. a. Viljandi-Pärnu prefektilt 8. 2. 28 a.

Varm, Alfred Augusti p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tallinna tagavara polgu ülemalt 9. 4. 20 a.

Jama, Johan Jaani p., kaitseväeteenistuse tunnistus nr. 3566, v. a. Sakala jalaväe rügemendi ülemalt 29. 9. 28 a.

Hacke, Kurt Friedrichi p., Saksa välispass nr. 202, v. a. 1. 2. 24 a.

Viira, August Mardi p., laskeriistaluba nr. 2408, v. a. Viljandi-Pärnu prefektilt 18. 1. 27 a.

Simonovits, Konstantin Mihaili p., Nanseni pass nr. 10492/20449, v. v. politsei peavalits. 23. 7. 24 a.

Schults, Karl-Evald Jaani p., Nanseni pass nr. 14088/30099, v. a. politse. peavalitsuselt 13. 2. 25 a.

- S o v a, Jaak Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 143/1779, v. a. Sakala partisaanide polgu ülemalt 21. 3. 20 a.
- P i i r, Jüri Jaagu p., sõjav. vab. tunnistus nr. 12238, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ja k.-l. ülemalt 20. 10. 20 a.
- V a r e s, Oskar Jaani p., kaitseväeteenistuse tunnistus nr. 1209, v. a. 3. diviisi suurtükiväe ülemalt 30. 8. 28 a.
- T e n n, Johan-Julius Miina p., sõjav. vab. tunnistus nr. 5285, v. a. 7. jalaväe rügemendi ülemalt 3. 9. 24 a.
- K u b i j a s, Julius Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 7195, v. a. Valga maak. rahvaväe ja k.-l. ülemalt 20. 9. 21 a.
- P ä h n, Jaan-Julius Augusti p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1353, v. a. 1. suurtükiväe grupi ülemalt 2. 11. 25 a.
- P e t e r m a n n, Mihkel Peetri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 10684, v. a. Lääne maak. rahvaväe ülemalt 16. 11. 20 a. (1630)
- V a h e r, Alfred Juhani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. soomusrong „Kaptan Irve“ poolt 1920. a. (1634)
- R ü ü t m a n n, Johannes Ado p., sõjav. vab. tunnistus nr. 181, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 16. 9. 25 a.
- B o g d a n o v, Prokopi Aleksandri p., Nansen'i pass nr. 5657/9383, v. a. politsei peaval. 31. 3. 24 a.
- T r u l l, Anna Jaani t., hobusepass nr. 119, v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 30. 12. 20 a. (13692)
- M o r e i n, Zeld Berit, Läti välispass nr. 432, v. a. Läti saatkonnast Tallinnas.
- P l a a s, Johannes Mihkli p., kaitsev. vab. tunnistus nr. 1337, v. a. 10. väljapatarei ülemalt 29. 4. 20 a.
- B e c k m a n n, Lars Johani p., kaitsev. vab. tunnistus nr. 3303, v. a. Lääne maak. rahvaväe komisjonilt 18. 5. 22 a.
- P i k v e r, Karl Villemi p., kaitsev. vab. tunnistus nr. 1387, v. a. väljapatarei nr. 4. ülemalt 1. 7. 23 a. (17771)
- V ä i k e - M a a r j a g ü m n a a s i u m i t o e t a m i s e s e l t s i k o r j a n d u s l e h t n r. 64, v. a. Eduard Abram'i p. Putmakerile. (18219)
- T o r o k o f f, Hans Hansu p., sõjav. vab. tunnistus nr. 23859, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 6. 10. 20 a. (18226)
- P u u s a a g, Alfred Johani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 126, v. a. Soomusrongide diviisi staabi ülemalt 1920. a. (18227)
- E l b e r g, Raimund Hansu p., sõjav. vab. tunnistus nr. 514, v. a. Pioneerpataljoni ülemalt 25. 3. 27 a. (18228)
- K ä g u, Johannes Mardi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 6319, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt. (18232)
- L u b i, Jüri Jüri p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Lääne maak. rahvaväe ül. (18241)
- K a s k, Arnold Juhani p., sõjav. vab. tunn. nr. 1315, v. a. Harju kaitsev. ringkonna ülemalt. (18242)
- O s v a l d, Ernst Reinu p., sõjav. vab. tunnistus nr. 2471, v. a. 10. jalav. rügem. ülemalt. (18244)
- A h h i, Erika Augusti t., Tartu ülikooli matrikel nr. 7365. (18248)
- S o b a c h, Emeljan Jakobi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 30009, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 22. 11. 20 a. (18249)
- R e i n v a r t, August Juhani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 32673, v. a. Harju maak. rahvaväe ülem. 9. 12. 20 a. (18252)
- M a g u s, Bernhard Aleksandri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 13166, v. a. Sv. ühend. õppeasutuse ülemalt 13.10.24 a. (18260)
- L i i v, Peeter, sõjav. vab. tunnistus nr. 33/1808, v. a. Saaremaa kaitsev. ringkonna ülemalt 31. 3. 20 a. (18579)
- R a n d, Karl, sõjav. vab. tunnistus nr. 653, v. a. Saaremaa kaitsev. ringkonna ülemalt 2. 11. 20 a. (18581)
- L õ b u, Sander, sõjav. vab. tunnistus nr. 511, v. a. Saaremaa rahvaväe ülemalt 2. 11. 20 a. (18582)
- K r u c k, Joost, sõjav. vab. tunnistus nr. 489, v. a. Saaremaa rahvaväe ülemalt 2. 11. 20 a. (18584)
- A a v, Joh.-Eduard, sõjav. vab. tunnistus nr. 1591, v. a. 5. jalaväe rügemendi ül. 9. 9. 24 a. (18587)
- S e p p, Vlad., sõjav. vab. tunnistus nr. 3120, v. a. 10. jalav. rügemendi ülemalt 30. 4. 23 a. (18589)
- N i i t, Jüri, sõjav. vab. tunnistus nr. 1447, v. a. ratsapolgust 21. 12. 20 a. (18593)
- R e i n t a m, Martin Gustavi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 6540, v. a. 10. jalaväe rüg. ülemalt 30. 9. 23 a. (18631)
- O s e l g, Martin Hindreku p., sõjav. vab. tunnistus nr. 22803, v. a. Sv. korterival. ülemalt. (18634)
- P i h l a k, Eduard Jaani p., sõjav. teenistuse kõlbmatuse tunnistuse duplikaat nr. 14/3397, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ülemalt 2. 10. 24 a. (18636)
- U l m, Kristjan Ado p., maasaamise tunnistus nr. 6797, v. a. Harju kaitsev. ringkonna ülemalt 12. 7. 27 a. (18638)
- B a u v a l d t, August Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 2713, v. a. 10. jalav. rüg. ülemalt 10. 5. 24 a. (18642)